

IRKÇI, BEN IRKÇIYIM DEMEZ

İrkçi ideolojinin iktidardaki uygulamaları gibi bir de iktidara gelmeden önceki ifade edilişi var. İrkçi ideolojinin, kendini ifade ederken sunduğu argümanlar neredeyse her ülkede aynı. En başta gelen gerekçelendirme, demografinin bozulacağı iddiası. Bunun için ince matematik hesapları, doğum oranları istatistikleri yapıyor ve nihayet nüfusun çoğunluğunu göçmenlerin oluşturacağı tarihler veriliyor. Avrupa'daki ırkçılar bunu 80-90 yıldır anlatıyor. Etrafımızı küçük mezelerin saracağını ve kadınlarımızı elimizden alacaklarını anlatıyor.

Sinan Özbek

30 Haziran 2024

<https://serbestiyet.com/gunun-yazilari/irkci-ben-irkciyim-demez-172556/>



İrkçilik, iki döneme ayrılarak işlenir. İlki; 16. Yüzyılda İspanyolların “uygarlık misyonu” mottosuyla başlattığı Amerika'nın işgali ve yaklaşık tarihlerde başlayan köle ticaretiyle damgalanan dönemdir. Bu dönemde “uygarlık misyonu” mottosuna, Amerikan yerlilerinin “doğuştan aşağı değerde” oluşu ve “ahlaksal yozlaşmışlıkları” tanımı eşlik eder. İrkçılığın bu klasik biçimi tamamen biyolojik gösterene dayanır ve en saldırgan halini köle ticaretiyle alır. En önemli biyolojik gösteren de deri rengidir. Dikkat edilirse ırkçı düşünce iki argüman ileri sürüyor: Birincisi, biyolojik yani “bilimsel” bir argüman. İrkçılığın kurbanları, az gelişmiş bir alt ırk olarak tanımlanıyor. Değil mi ki argüman bilimsel öyleyse bunu bilimsel olarak da temellendirmek gerekiyor. Bu işi üniversiteler üstleniyor. Ünü günümüze kadar gelen, Linnaeus, Buffon, Blumenbach ve dahi Kant ve diğerleri bir ırklar biliminin kurucuları oluyor.

İrk, bir hakikat, bilimsel olgu olarak görülüyor. Argümanlardan ikincisi felsefi, “aşağı ırkın” ahlaki yozlaşmışlığını anlatıyor. Burada da felsefe ve kilise devreye giriyor. Bilim, felsefe ve kilise, ırkları ve hiyerarşisini kendisinden kuşku duyulmayan bir hakikat olarak anlatıyor. Bu klasik ırkçılığa bilimsel ırkçılık da deniyor.

İrkçılığın ikinci dönemine “yeni ırkçılık” ya da “kültürel ırkçılık” deniyor. Özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra ırkçılığın aldığı hali anlatıyor. İrkçilik artık biyolojik gösterene dayanmıyor. Zira bilim, bilimsel olarak insan ırkları olmadığını tespit ediyor. İrklar bilimi olarak yıllarca anlatılan “bilimin” de sahte olduğunu ilan ediyor. Antropolojinin ırklar öğretisi çökerken, Nazilerin kanlı, hunhar ırkçı pratikleri ırkçının, artık ırkçı düşüncelerini bir ırk kavramı üzerine oturtmasına imkân vermiyor. İrkların bilimsel olarak var olmadığı, “ırklar biliminin” sahte bir bilim olduğunun ortaya çıkması da ırk kavramı üzerinden konuşan filozofların görüşlerini uydurma bir kavram üzerinde inşa ettiklerini ortaya çıkarıyor. Bu filozofların; Batı’nın işgal eylemlerini meşrulaştırmaya çalıştıkları ortaya çıkıyor. Bütün bu gelişmeler karşısında kilise de manevra yapıyor ve bütün insanların eşit olduğunu kabul ediyor

Yeni ırkçılık tartışmasında merkezi bir yer tutan Frantz Fanon, önemli tespit yapıyor: Biyolojik açıklama kalıplarıyla kendini gösteren vülger ırkçılığın, insanın kol emeğinin kabaca ve acımasızca sömürüldüğü döneme ait olduğu. Ama üretim araçlarının giderek mükemmelleşmesiyle, insanın sömürülmesi teknikle perdeleniyor. Üretim araçlarındaki bu mükemmelleşme, ırkçılık biçiminin de değişmesini getiriyor. Soruna böyle bakmak, ırkçılığın zehrini, düşüncedeki bir evrimle kaybetmediğini söylemektir. Kuşkusuz, söz konusu gelişmeler ırkçı olan kişinin de kendini daha iyi saklaması sonucunu doğuruyor. Öyle ki neredeyse artık ırkçılığın insanlık tarihinden silindiğini ileri sürmeye imkân verecek bir durum ortaya çıkıyor. Ancak haklı olarak, Fanon vurgulu bir şekilde bu durumun, sömürü biçimindeki evrimleşmenin, değişimin bir sonucu olduğunu söylüyor. (Özbek).

İrkçılığın kültürel bir nitelik alması, ırkçılığın yok olması anlamına gelmiyor. İrkçilik “ırksız ırkçılık” biçiminde devam ediyor. Yeni ırkçılık, kültürler arasında aşılmaz farklılıklar olduğunu, her kültürün kendi doğal çevresinde kalması gerektiğini anlatıyor. Kültürel farklılık, biyolojik farklılığın yerini alıyor. Étienne Balibar, yeni ırkçılığın, eski sömürgelerle anavatan arasındaki nüfus hareketinin tersine dönmesiyle ilgili olduğunu söylüyor. Örneğin artık Fransa’dan sömürgeleştirdiği topraklara bir göç yok, oralardan Fransa’ya bir göç var. Bu demektir ki kültürel ırkçılık tam manasıyla göçmenlere yöneliyor. Balibar’ın “tersine nüfus hareketi” tespiti doğru olmakla birlikte olguyu sınırlıyor. Dünya muazzam bir göç hareketine tanık oluyor. Ve bu göç hareketi sadece sömürgelerle sömürgeleştirilenler arasında cereyana

etmiyor. (Daha çok Suriyeli göçmenlerin hedef alınmasında, Suriye'nin 1516-1918 yılı arasında Osmanlı egemenliğinde kalmış olmasının bir anlamı var mıdır? Düşünmeye değer!) Dolayısıyla yeni ırkçılığın yalın kat göçmenlik olgusuyla bağına vurgu yapmak daha kuşatıcı bir bakış sağlıyor. İşte bu nedenle Fanon'un, ırkçılık ile kültür arasındaki ilişkiyi araştırmak demek, bu ikisi arasındaki karşılıklı etkiyi soru hâline getirmektir, ifadesi anlam kazanıyor.

Göçmenlik olgusunun karmaşık yapısını temel alan bu ırkçılık, ideolojik olarak Anglosakson ülkelerinde geliştirilmiştir. Baskın temanın biyolojik soyaçekimin değil ama kültürel farklılıkların aşılamazlığı olduğu tezi üzerine oturtulan yeni ırkçılık -ırksız ırkçılık- çerçevesine yerleşiyor. Balibar, bu ırkçılığı anlatırken dikkate değer bir tespit yapıyor: *Yeni ırkçı' ideologlar soyaçekim mistikleri değil, 'gerçekçi' sosyal psikoloji teknisyenleridir.* Bununla birlikte Achille Mbembe'nin tespiti akılda tutulmalı: *Irk mantığının yeniden harekete geçirilmesi, güvenlikçi ideolojinin yükselişiyle beraber, riskleri hesaplamaya ve azaltmaya yönelik mekanizmaların yerleştirilmesiyle ve güvenliğin yurttaşlığın pazarlık kozu haline getirilmesiyle el ele ilerliyor.*

İmdi bu hatırlatmadan sonra ırkçının, neden ırkçı olmadığını düşündüğü için iki argüman ileri süreceğim. İlk olarak ırkçı; ırkçılığın ne olduğunu bilmiyor. Savunduğu görüşlerin cahili. ırkçılık dendiğinde zihninde en iyi ihtimalle üç şey canlanıyor: Hollywood sinemasının siyah köle anlatısı, Güney Afrika'daki Apartheid politikası ve Nazilerin ırk temizliği (Auschwitz). ırkçı, ırkçılığın sadece dışladığı, aşağıladığı kişinin biyolojik özelliklerine işaret etmek olduğunu sanıyor. Türkiye özelinde bu sanı çak daha sağlam bir zemin buluyor. Çünkü Türkiye'de ırkçılık biyolojik gösterene dayanmamıştır. İlk günden itibaren bir kültürel ırkçılık formunda işlemiştir. Türkiye'deki ırkçılığın tarihte olduğu gibi bugün de kültürel gösterene dayanmış olması, ırkçının hem kendinin ırkçı olmadığını hem de Türkiye'de ırkçılık olmadığını öne sürmesine neden oluyor.

ırkçı ideolojinin iktidardaki uygulamaları gibi bir de iktidara gelmeden önceki ifade edilişi var. ırkçı ideolojinin, kendini ifade ederken sunduğu argümanlar neredeyse her ülkede aynı. En başta gelen gerekçelendirme, demografinin bozulacağı iddiası. Bunun için ince matematik hesapları, doğum oranları istatistikleri yapılıyor ve nihayet nüfusun çoğunluğunu göçmenlerin oluşturacağı tarihler veriliyor. Avrupa'daki ırkçılar bunu 80-90 yıldır anlatıyor. Etrafımızı küçük melezlerin saracağını ve kadınlarımızı elimizden alacaklarını anlatıyor. Daha 1952 yılında Fanon, dünyanın dört bir yanında, ırkçıların kendileri gibi düşünmeyenlere karşı baş vurdukları bir akıl yürütmeyi yazıyor: 'Ne?' der bu ırkçılar 'evlendireceğiniz bir kızınız olsa, onu bir zenciye verir misiniz?' "Zencilerin", abartılı cinselliği ve ormanda özgür oldukları, her

verde cinsel ilişkiye girdikleri, çok sayıda çocukları olduğu anlatılıyor. Şimdilerde de göçmenlerin çok yavruladıkları. Buna ırkçılığa maruz kalanların başarılarını kabul etmeyen tutumlar ekleniyor. Başarılı göçmenlere torpil yapıldığı iddia ediliyor. İşte tam da burada Mbembe haklı olarak devreye giriyor: *Tehlike ve tehdit konusunun sürekli gündeme getirilmesi güncellenmesi ve dolaşıma sokulması -bunun sonucunda da bir korku kültürünün tahrik edilmesi-, liberalizmin motorları arasındadır.*

İkinci argümanı şöyle özetliyorum: İrkçı, sadece ırkçı ideolojinin iktidardaki icraatlarını ırkçılık sanıyor. Kendinin bu uygulamaları kınadığını hatta iktidara gelirse bu uygulamaları yapmayacağını ima ediyor. Burada da iki sorun var: Öncelikle ırkçı ifadelerine dayanarak ırkçı olduğu söylenenler, ellerine geçirdikleri her iktidar alanında ırkçı pratikler uyguluyor. Avrupa'daki tescilli ırkçı siyasetçilerin dahi cesaret edemediği uygulamaları devreye sokmak istiyor. Belediye hizmetlerinin göçmenlere fahiş fiyatlarla sunulması gibi...

Bütün bunlardan sonra ırkçılığın göçmenleri yok etmenin ya da geldikleri yere göndermenin ideolojisi olduğu sanılmasın. Esip gürlerken ırkçının muradı, ucuz emek gücünü sınır dışına atmak değil, onu sistem içinde ama belirli bir yerde tutmak olduğunu vurgulamak gerekiyor. (İçişleri eski bakanının, göçmenleri yollarsak ilk çığılığı onları çalıştıranlar atar mealindeki sözleri hatırlansın). Buna son olarak Mbembe çarpıcı bir şekilde ifade etti: *İrk tarihsel olarak daima toplulukları bölmenin ve onlara düzen vermenin, bir hiyerarşiye uygun olarak hiyerarşideki yerlerini sabitlemenin, hiyerarşi içinde dağılımlarının ve az ya da çok sızdırmaz alanlar içinde sabitleştirmelerinin az çok kurallara bağlanmasının bir şekli olmuştur.* Mbembe'nin bu ifadesi, "Afganların gönderilmemesi ama çoban olarak kullanması gerektiği" tespitiyle birlikte düşünülünce somut anlamına kavuşuyor...